

1 דצמבר, 2015
מנ - 38727

הצעת שדרוג הדרישות הסביבתיות¹ ליישום אפר פחם² בחקלאות

1. אפר מרחף כתוסף לקרקע

- א. השימוש טעון היתר רשות המים בכפוף לקריטריונים דומים לאלו שהוגדרו לייעוד אפר לשיפור קרקע בעבודות תשתית.
- ב. הכמות המרבית של אפר שניתן להוסיף לקרקע לס/חמרה וחולית תהיה 4 ו- 3 טונה לדונם בהתאמה. זאת על בסיס תגובת גידולים הרגישים לבורון (בשנת היישום) כמחושב לפי נוסחת קרן³ בשכבת בית השורשים⁴. בקרקע חרסיתית (<40% חרסית) לא יהווה הבורון מדד לכמות האפר המותרת⁵.
- ג. השימוש יהיה מותנה באישור שרות המזון ובכפוף לדרישותיו.

2. אפר מרחף כמרכיב בבמס"א (בוצה מיוצבת בסיד ואפר מרחף) כתוסף לקרקע

- א. השימוש מותר בתנאים שנקבעו לפיזור הבמס"א בשדות בתקנות הבוצה⁶.
- ב. השימוש מותר לגידולי פלחה שקיבלו את אישור ראש שירותי בריאות הציבור⁷.

3. אפר תחתית כמצע גידול צמחים

- א. השימוש מותר לגידולים חד שנתיים בהתאם לאישור שירות המזון⁸.
- ב. השימוש מותר לגינון בהתאם לאישור משרד הגנת הסביבה⁹.

4. אפר תחתית כרפד לבעלי חיים

- א. השימוש מותר למרפך בקר לחלב בהתאם לאישור שירות המזון¹⁰.

¹ ההצעה נגזרת מממצאי המחקרים שנעשו מאז נקבעו הדרישות הראשוניות ע"י משרד הגנת הסביבה (31.3.98) ומסתמכת על היתרים שניתנו מאז ע"י גורמי הרישוי.

² התנאים מתייחסים לאפר מרחף העומד בקריטריון חומר לא מסוכן אירופי EN-NH) section 2.2.2., (לפי EN 12457-2) אלא אם נאמר במפורש אחרת. (L/S=10 l/kg) ואפר תחתית העומד בקריטריון חומר אינרטי אירופי EN-I) section 2.1.2.1, L/S=10) l/kg

³ מודל קרן לחיזוי ספיחת בורון ע"י קרקעות, חרסיות ותחמוצות Al ו- Fe (הצגת ממצאי מחקר קרן וצעדי נתיב, 2005 בתקציר ומצגת בסדנת מא"פ 2009, ובתקציר ומצגת בסדנת 2012 – מושב השלמה, מאי 2013).

⁴ בנוסף לאישור רשות המים מומלץ להיוועץ במדריך חקלאי באשר להשפעת הבורון המוסף באפר על יבולים בשנת ההוספה ולאחריה בהתחשב ברגישות לבורון של הגידולים המיועדים.

⁵ דברי הסבר – פרופ' אורי מינגלגרין.

⁶ חו"ד פרופ' רמי קרן 9.9.13.

⁷ אישור א. גרוטו, משרד הבריאות, 15.1.14 – היתר חלקי ומותנה לגידולי פלחה.

⁸ אישור ר. ורסנו, משרד הבריאות, 26.6.07 – צמחים חד שנתיים.

⁹ אישור משרד הגנת הסביבה, 23.9.07 – צמחים חד שנתיים וגינון.

¹⁰ אישור ר. ורסנו, משרד הבריאות, 19.2.14 – מרבץ בקר לחלב.

23 אוקטובר, 2011
מנ - 37744A

תנאים סביבתיים קיימים ליישום אפר פחם בחקלאות^{1,2}

- אפר מרחף
 - השימוש בו לייצוב והשבחת קרקעות יאושר רק לאחר בחינת תגובת הקרקע להוספת אפר, בכדי להעריך את שטיפת יסודות הקורט מהאפר לקרקע וזמינות ניידותם. בנוסף, ריכוזי יסודות הקורט בתוצרת החקלאית יעמדו בדרישות רשות המזון.
- אפר תחתית
 - השימוש במצעי גידול לצמחים יותר בתנאי שיעמוד בדרישות בדיקות ההתאמה לאפר בר שימוש וריכוזי יסודות הקורט בתוצרת החקלאית יעמדו בדרישות רשות המזון³.

¹ כתוסף לקרקע וכמצע גידול צמחים.

² [הנחיות סביבתיות להסדרת השימוש והטיפול באפר פחם, דר' שמואל ברנר, המשרד לאיכות הסביבה, 19.4.1998](#)

³ [אישור ר. ורסנו, משרד הבריאות – צמחים חד שנתיים.](#)

מסמכי דיון הצוות המקצועי-מדעי בסדנת 2009

- [מצע הדיון](#)
- [פרוטוקול הדיון](#)
- [קישור לחומר הרקע של הדיון \(מושב E2 בדף הסדנה\)](#)